

URZĄD
PATENTOWY
PRL

OPIS PATENTOWY

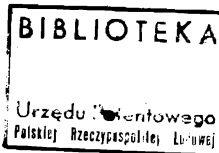
54980

Patent dodatkowy
do patentu _____

Zgłoszono: 15.X.1966 (P 116 921)

Pierwszeństwo: _____

Opublikowano: 15.V.1968

Kl. 21 a², 36/13

MKP H 04 *b,*

3/00

UKD

Współtwórcy wynalazku: dr inż. Tadeusz Bartkowski, dr inż. Marian Zientalski

Właściciel patentu: Politechnika Gdańska (Katedra Teletransmisji),
Gdańsk (Polska)

Układ przyspieszający proces regulacji dla dyskretnie sterowanego wzmacniacza z termistorem regulującym

1

Przedmiotem wynalazku jest układ przyspieszający proces regulacji dla dyskretnie sterowanego wzmacniacza z termistorem regulującym, wykorzystywany do automatycznej dyskretniej regulacji poziomu w nowoczesnych wielokrotnych systemach teletransmisyjnych.

W dotychczas stosowanych układach przyspieszających, proces regulacji polega na wprowadzaniu dodatkowych impulsów prądowych (dodatnich lub ujemnych) w obwód prądu grzejnego termistora regulacyjnego, w chwili pojawienia się usko-
ku prądu grzejnego. Wysokość tych impulsów do-
biera się tak, aby w chwili zakończenia czasu
trwania impulsu, oporność termistora była równa
oporności odpowiadającej stanowi ustalonemu w
przypadku braku impulsu przyspieszającego. Roz-
wiązanie to (patent f-my Telefunken Nr 1118832)
posiada szereg wad, a mianowicie: układ jest
skomplikowany technicznie, wymaga wysokosta-
bilnych generatorów przyspieszających obu zna-
ków, układu identyfikacji znaku polaryzacji usko-
ku prądu grzejnego oraz układu sumującego. Przy
wymaganych dużych dokładnościach regulacji
(mniejszych od 0,01N) należy spełnić bardzo ostre
wymagania dotyczące parametrów impulsów przy-
śpieszających. Jest to trudne do zrealizowania przy
seryjnej produkcji.

Celem wynalazku jest opracowanie prostego
technicznie układu przyspieszającego proces regu-
lacji wzmocnienia wzmacniacza z termistorem re-

2

gulującym. Cel ten został osiągnięty przez włącze-
nie między układ dyskretnego sterowania prądu
grzejnego termistora a wzmacniacz prądu grzejn-
nego termistora przekompensowanego dzielnika
oporowo-pojemnościowego.

Wynalazek zostanie bliżej objaśniony na przy-
kładzie wykonania przedstawionym na rysunku,
na którym fig. 1 przedstawia schemat blokowy
układu dyskretniej regulacji poziomu wraz z ukła-
dem przyspieszającym proces regulacji, fig. 2
przedstawia układ przyspieszający proces regulacji
a fig. 3 charakterystyki czasowe przyspieszania
procesu regulacji.

W układzie pokazanym na fig. 1 sygnał o czę-
stotliwości pilotującej zostaje wzmocniony w od-
biorniku pilota **OP** i po detekcji podany do ukła-
du analizującego **UA**. Zadaniem układu analizu-
jącego jest ujawnienie przekroczenia bezwzględnej
wartości sygnału błędu, będącego różnicą sygnału
odniesienia i sygnału pilota. Funkcję tę spełnia
element nieliniowy o charakterystyce przekażni-
kowej ze strefą nieczułości. Układ analizujący **UA**
steruje układ liczący **UL**, który dokonuje dwóch
operacji. Pierwsza polega na obliczeniu w sposób
dyskretny wartości sygnału regulującego wzmac-
niacz, a druga na zapamiętaniu tej wartości na
długi okres czasu.

Zasada działania układu **UL** polega na kolej-
nym zliczaniu impulsów binarnych obu znaków
otrzymywanych z układu analizującego. Funkcję

3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

Prąd regulacyjny po przyspieszeniu w układzie przyspieszającym UP i wzmocnieniu we wzmacniaczu W₂ przepływa przez obwód grzejny termistora T. Funkcję układu US może spełniać sumujący dzielnik oporowy, który dyskretnie informację cyfrową otrzymywaną z licznika przyporządkowuje dyskretnie poziomy napięciowe używane do sterowania układu regulacji prądu termistora (UP i W₂). Układ przyspieszający proces regulacji UP, pokazany na fig. 2, składa się z dwóch oporników R₁ i R₂ oraz kondensatora C. Wartości elementów są określone przez parametry użytkowe układu przyspieszającego proces regulacji, które wynikają z wymaganej szybkości regulacji. U oznacza napięcie na wejściu układu UP.

Zasada działania układu polega na odpowiednim formowaniu uskoku prądu grzejnego za pomocą przekompensowanego dzielnika oporowo-pojemnościowego. Uskok napięcia otrzymany z układu sterującego US zostaje podany na przekompensowany dzielnik spełniający funkcję układu przyspieszającego UP i po wzmocnieniu we wzmacniaczu prądu stałego W₂ otrzymuje się impuls prądowy i posiadający odpowiednio uformowany pik.

Przyrost prądu grzejnego i w chwili podania uskoku napięcia sterującego przyjmuje wartość wynoszącą Δi_{max}. Następnie przyrost prądu grzejnego maleje wykładniczo ze stałą czasową τ_d określoną przez dzielnik, do przyrostu dla stanu ustalonego wynoszącego Δi. Pik prądu grzejnego powoduje szybsze podgrzewanie termistora (szybsze malenie jego oporności), co z kolei prowadzi do przyspieszenia procesu regulacji.

Regulacja ta wykorzystuje efekt zmiany wzmocnienia wzmacniacza spowodowaną zmianą oporności termistora T umieszczonego w obwodzie ujemnego sprzężenia zwrotnego wzmacniacza W₁. Identycznie przebiega proces regulacji przy ujem-

nym uskoku. Pik prądu grzejnego ma wówczas znak ujemny i powoduje szybszy wzrost oporności termistora.

Opisane wyżej przebiegi ilustruje fig. 3, na której Δi jest uskokiem prądu grzejnego termistora, Δi_{max} oznacza uskok prądu w chwili pojawienia się uskoku napięcia sterującego U, t jest czasem, R_p oznacza oporność termistora w przypadku zastosowania opisanego przyspieszania a R₀ oznacza oporność termistora bez układu przyspieszania, i jest prądem grzejnym termistora. Zastosowanie układu przyspieszającego prowadzi do β-krotnego zmniejszenia efektywnej stałej czasowej oporności termistora, gdzie β jest współczynnikiem określającym względną wysokość pików:

$$\beta = \frac{\Delta i_{\max}}{\Delta i} \cong \frac{R_1 + R_2}{R_1}$$

Dla prawidłowej pracy układu przyspieszającego wymagane jest spełnienie następującej zależności:

$$\beta \tau_d = \tau_t$$

gdzie τ_t jest stałą czasową termistora, a τ_d jest stałą czasową dzielnika przekompensowanego i jest określone zależnością:

$$\tau_d \cong \frac{R_1 \cdot R_2}{R_1 + R_2} \cdot C$$

Zaletą opracowanego układu jest bardzo duża prostota oraz wysoka stabilność procesu przyspieszania. Rozwiązanie to jest dużo prostsze i tańsze od znanego rozwiązania f-my Telefunken i umożliwia daleko posuniętą miniaturyzację.

Zastrzeżenie patentowe

Układ przyspieszający proces regulacji dla dyskretnie sterowanego wzmacniacza z termistorem regulującym znamienność tym, że między układ dyskretnego sterowania (US) prądu grzejnego termistora i wzmacniacz (W₂) prądu grzejnego termistora włączony jest przekompensowany dzielnik oporowo-pojemnościowy (UP).

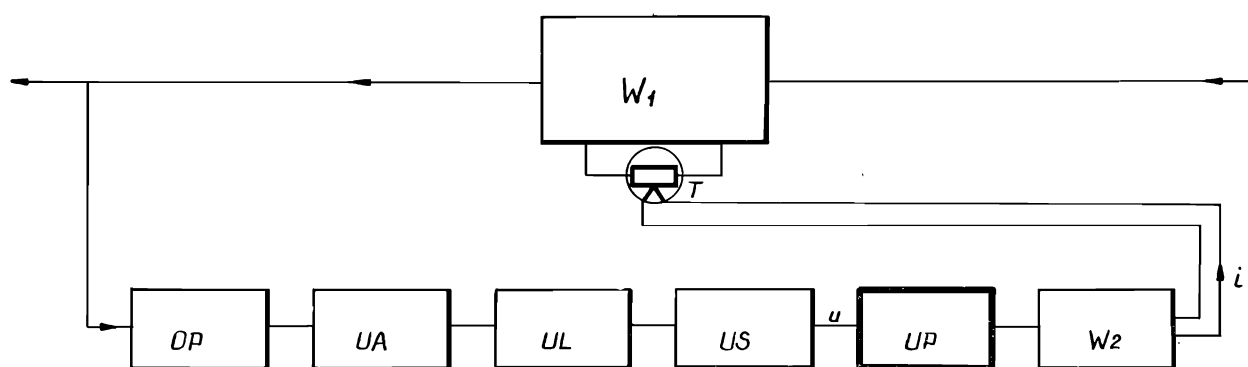

fig. 1

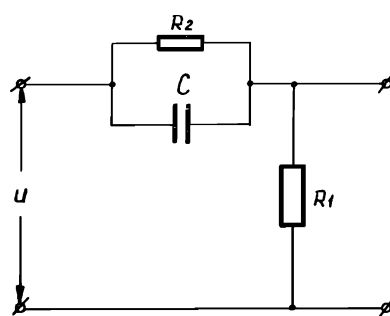

fig. 2

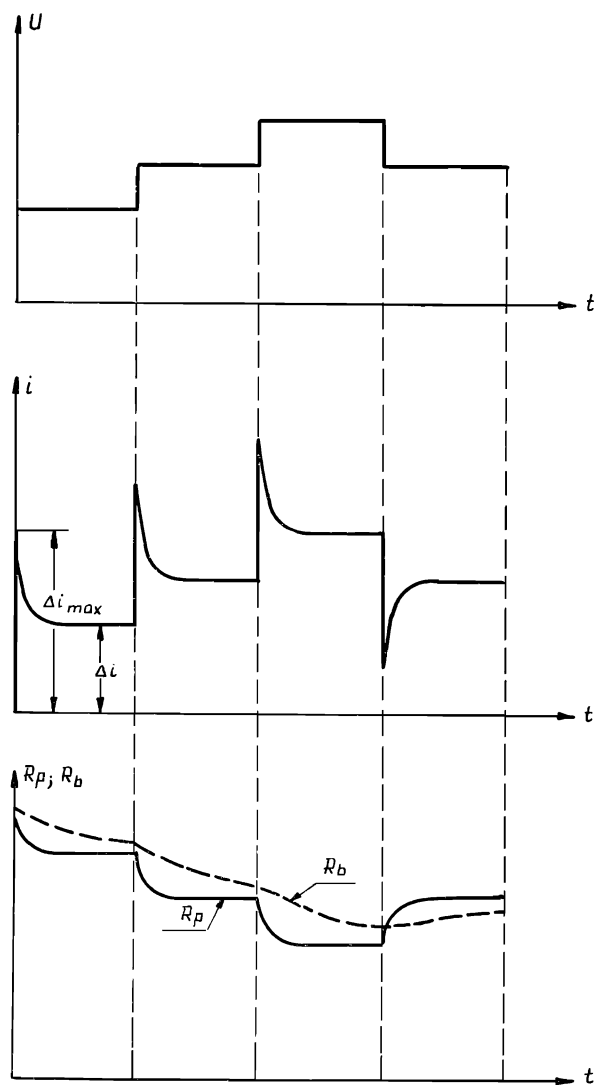

fig. 3.